

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Kógrádi Béla*
Cím: *Meglátogattuk otthonában a piszkos pesti vizet.*
Forrás: *Magyar Hírlap*

Bp.

(Hely)

1930. II. 22.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (

Osztályozás

Tárgy

628.1

Hely

Idő

"1930"

Személy

Meglátogattuk otthonában a piszkos pesti vizet

Mivel magyarázza a káposztásmegyeri vízművek főgépésze, hogy zavaros a pesti víz?

A pesti víz egy idő óta rosszul viselkedik. A pesti vizet szidják, tárgyalnak róla, anketóznak. Arról tanácskoznak, hogyan lehetne megjavítani mint a rossz gyereket, akit javítóintézetbe küldenek. A pesti víz minderről nem tud semmit, közömbösen folydogál a vízvezetési csövekből s elég gyakran kis szálás üledéket hoz magával.

Időszerű lett ezért, hogy a pesti vizet meglátogassuk otthonában és tetemrehívjuk...

A víz birodalmában

A pesti víz, sajnos, nem készült a látogatásra és egészen udvariatlanul és mogorván visszahúzódott medrébe. Mindössze 40 centiméterrel állt magasabban a szokott vízvonálnál, pedig, ilyenkor, amikor a hegyekből lassan leszivárgó hólé megduzzasztja a Duna medrét, büszke gögijében néha két méterre is feldagad.

A szembesítés minden ceremónia nélkül történt meg. Kísérőm száraz szakszerűséggel, mint egy középiskolai tanár, belefogott a magyarázatba:

— Ez itt, ahol állunk, a Duna partján, tiszta kavicsréteg, átlagban 5—6 méter mélységű.

nélkül 10—12 méter. Megyer egész környéke ilyen kavicsrétegből áll egész Szentendréig, vagy még azon túl is. Ez tehát a legtermészetesebb szűrőkészülék. A pesti vizet nem kell szűrni, úgy isszuk, ahogy a talajból felbugyog. *Az sem véletlen, hogy a vízműveket itt állították fel.* Ez Budapest környékének legmélyebb pontja, tehát minden víz ide igyekszik. Mi itt csak kutakban összegyűjtjük és csöveken át bepréseljük a városba.

Milyen egyszerűen hangzik!...összegyűjtenek annyi vizet, amennyit egymillió ember megiszik naponta. És ha még csak arról lenne szó... De ehhez hozzá kell számítani azt a vizet is, amelyben öngagsága megfürdik napjában háromszor, azt a vizet, ami elfolyik akkor, amikor azt mondjuk: „Erzsi, hozzon egy pohár vizet, de folyassa egy kicsit, hogy jó hideg legyen“, továbbá a gyárüzemek, szállodák, kávéházak vizét... Ezt itt összegyűjtik...

Még a következőképpen:

— Van összesen hetvenhárom kutunk, ezeknek egyrésze odaát van a túlsó parton. A túlsó oldali kutak vizét csöveken hozzuk át ide. A csöveket tízenhat méterrel a Duna fenekére alatt

vezetjük. A víz ugyanolyan magasan áll ideát a gyűjtőmedencében, mint a másik oldalon a kutakban. Ez a közlekedő edények törvénye...

Ami a bajt okozza

Kísérőnk a kutakról beszél, a kutak természetéről:

— Mert nem mindegyik kút egyforma. Nem mindegyik van egyforma mélyen a kavicsrétegben. Van, amelyik 5—6000 köbméter vizet ad, van, amelyik csak kettőt. Ezek az aknakutak. Az átmérőjük körülbelül 5 méter. Vannak aztán csökutak, főleg olyan helyen, ahol nem elég mély a kavicsréteg és nem érdemes széles aknakutat fúrni. Talán harminc csökút ad annyi vizet, mint egy aknakút. Erőszakolni nem lehet a kutat, hogy többet adjon. Mondjuk, elveszek tőle egy nap 3000 köbmétert. Könnyen ideadja...

Azt mondja a kútról, hogy könnyen odaadja. Mint valami élőlényről, akinek akarata van, akit rá lehet beszélni, hogy adja oda könnyen a 3000 köbmétert. És most megértem, hogy ez az ember igazán úgy tekinti a kutakat, mintha olyan külön léte, lelke és szeszélye lenne mindegyiknek, amelyeket ő már ismer. O'Neill híres drámája. A *dinamó* jut eszembe, amikor nyílt színen megjelenik a gép lelke és bosszút áll.

— ...mondjuk, ideadja könnyen. De másnap ezért nem vehetek el tőle többet. Mert mi történik akkor? A kút körül lévő kavicsréteg meglazul és a víz törmelékét hoz magával. Hiába, erőszakolni nem lehet a kutat...

Itt rátérünk arra, hogy mi baja is van tulajdonképpen mostanában a pesti víznek. Kísérőm a szigetnyelvre mutat, amely a parttal párhuzamosan vagy kétszáz méteres részen terpeszkedik végig és 30—40 centiméterre áll ki a vízből:

— Ez a baj. Ez a sziget öt-hat év alatt keletkezett. Homokzátóny, de mindenféle idegen hordalék is van benne. A kutak ezt is magukba szívják.

Nagy csönd. A Duna másik partjáról néha elnyújtott kiáltás hallatszik, — munkások dolgoznak. Körülöttünk a kutak némán, kötelességszerűen végzik munkájukat. Szívznak, szivattyúznak.

— Arrafelé — és Szentendre irányába mutat — valamikor nagyon sekély volt a Duna medre. A trianoni szerződés értelmében itt gátat kellett építeni, hogy a víz megduzzadjon és erősebb legyen a sodra. Igen, de az erős ár a folyó fenekét is kőtornit kezdte és a hordalék itt rakodott le. Így képződött a sziget. Most arról van szó, hogy a gátat elzárjuk és akkor újra jó lesz a víz. A szigetet majd lassan elmossa a Duna.

Lomhán, szürkén, piszkosan hömpölyög az öreg folyó.

Ahol a vizet „csinálják“

Megyünk befelé a telepre. Lépéseink alatt vizesen cuppog az agyagos talaj.

Eddig még semmi vizet nem láttunk, csak a Dunát. A kutak teteje ugyanis légmentesen el van zárva, mert különben a külső

23. nyomás visszaszorítaná a vizet az aknából a talajba. Így is három-négy naponként ki kell szivattyúzni azt a levegőt, ami a víz színe és az aknakút fedője között keletkezett a vízbuborékokból. Tehát a víz birodalmában, ahol a vizet „csinálják“, nem látunk vizet.

Kísérőnk mosolyog ezen a laikus csodálkozásán és megjegyzi:

— Valami keveset azért fogunk látni a gyűjtőmedencében. Az összes kutak vize a gyűjtőmedencén folyik keresztül és a gyűjtőmedencéből préseljük be a vizet a két fővezetékbe, amely a gépházon keresztül jut a városba.

A gyűjtőmedence. Magas, keskeny vas-hídon állunk, alattunk néhány méterrel hűvösen és sötéten csillog a friss, tiszta víz. A medencébe kétoldalt hatalmas, egy méter átmérőjű csövek nyúlnak bele. A víz felszínén, a csövek körül egészen gyenge áramlás látszik. De valamivel mélyebben már borzasztó erővel zúdul a víz a csövekbe. A medence szélén vaslépcsők, karvastagságú láncok, darúk. Az egész apparátus félelmes benyomást kelt, amint egy vékony napsugár beszűrődik és megcsillan a víz sötét felszínén. Mozirémdráma-hangulat...

Megnyugtatóan hangzik kísérőnk újabb magyarázata:

— A csövekben olyan erős a nyomás, hogy ha kilyukasztanánk a falát, a víz negyven méter magasra szökne fel. *Egy ujjnyi vastag vízszugár játszva dobálna egy felnőtt embert, mint a városligeti lövöldében egy tojáshejat.*

Nagyon hideg van, megyünk tovább a gép-házba melegedni.

Amikor Budapest szomjas

A dermedt csönd után itt kellemes élnétség van. Halkan, kedvesen sziszegnek és dohognak a géporiások. A szivattyúzógéphez megyünk. Egy gépkező olajos ronggyal masszírozza tekintélyes hasát.

A dugattyúkar lassan szaladgál ide-oda. Minden lökésre 1000 liter vizet szivattyúz. A manométer tűje csendesen remeg.

Kísérőm — a vízműtelep főgépésze — fejét csóválja és odaszól egy fiatal gépkezelőnek:

— Adjon neki egy kis olajat, hisz már alig szuszog, szegény...

Hegyezi a fület, feszülten figyel, mint az orvos, amikor beteget vizsgál. Hirtelen nagyon megszerettem ezt a nyugodt, szigorúarcú, csöndes embert, aki beszélget a gépei-

vel. A pocakos szivattyúzógép megkapta az olajat. Boldogan sóhajt és vigan dolgozik tovább.

Egyszerre megélnékül a szívások üteme. *Délután több víz kell.* Délután Budapest szomjasabb. A pocakos gép erősen dolgozik. Mellette most helyeznek üzembe egy másikat. A manométer tűje izgatottan ugrálni kezd.

A főgépész azt mondja:

— Budapest különben is szomjas város. Átlagban 160 liter vizet fogyaszt fejenként és naponta. (Persze nem mind issza meg.)

Ugyanakkor például Berlin a 120 literes napi fejadagot sem éri el.

Végigmegyünk a kazánházon. Rakják a szemet a kazánokba. Naponta tíz vagónt. Tíz vagon szénből csinálják Budapest vizét. A két tucat kazán torka vörösen izzik. Vezényszóra tompa dördüléssel csapódnak be a tűzálló vasajtók. A fűtők veritéküket törlik.

Gyorsan ki a szabad levegőre! Váltják a munkásokat. Az egyik lapos üveget vesz elő a zsebéből és áhitatosan húz egyet belőle. Neki már elege volt a vízből. Azt mondják, hogy a szeszgyári munkások a legiózanabb emberek. És akik a vizet csinálják...?

Nógrádi Béla